

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.4.8.2023

Pani
Edyta Baleja
Dyrektor
Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach
Gminny Ośrodek Kultury w Domaniewicach
ul. Główna 3, 99-434 Domaniewice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/003 Funkcjonowanie samorządowych bibliotek publicznych w województwie łódzkim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Kultury w Domaniewicach ¹ , ul. Główna 3, 99-434 Domaniewice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edyta Baleja, Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach ² , od 1 stycznia 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych3. Prowadzenie gospodarki finansowej
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (do dnia zakończenia kontroli, tj. do 3 stycznia 2024 r.), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Katarzyna Kaczkowska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/153/2023 z dnia 24 października 2023 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ Zw. dalej Ośrodkiem Kultury.

² Zw. dalej Dyrektorem.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zw. dalej ustawą o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Dyrektor w ograniczonym zakresie wykonywała powierzone jej zadania związane z organizacją i funkcjonowaniem Gminnej Biblioteki Publicznej w Domaniewicach⁵, znajdującej się w strukturze Ośrodka Kultury.

W Bibliotece aktywnie realizowano zadania zgodnie z jej celami statutowymi oraz podejmowano szereg działań mających na celu zaspokajanie potrzeb oświatowych, informacyjnych i kulturalnych, popularyzację książek, propagowanie czytelnictwa i zapobieganie spadkowi liczby czytelników, dzięki czemu odnotowano wzrost użytkowników aktywnie wypożyczających zbiory biblioteczne.

Zastrzeżenia NIK budzi jednak prawidłowość sporządzania dokumentacji sprawozdawczej dotyczącej prowadzonej działalności i osiągniętych przez Bibliotekę wyników. Sprawozdania przekazywane do Głównego Urzędu Statystycznego (K-03), do Powiatowej Biblioteki Publicznej w Łowiczu (sprawozdania z działalności Biblioteki) oraz do Organizatora (sprawozdania z działalności Ośrodka Kultury) sporządzane były bowiem nierzetelnie, a niektóre zawarte w nich dane były sprzeczne ze sobą, a także niezgodne ze stanem rzeczywistym oraz z prowadzonym elektronicznie systemem ewidencji materiałów bibliotecznych SOWA.

W Bibliotece co do zasady Dyrektor prawidłowo chroniła materiały biblioteczne – zapewniła urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice posiadające aktualne przeglądy, niemniej jednak nie wyposażyła pomieszczenia Biblioteki (oraz części Ośrodka Kultury) w niezbędne oznaczenia dróg ewakuacyjnych na wypadek zagrożenia pożarowego, nie umieściła ogólnodostępnego planu ewakuacji, a przed budynkiem Ośrodka Kultury – oznakowania miejsca zbiórki. Zastrzeżenia NIK dotyczą również niezrealizowania części zaleceń pokontrolnych wynikających z przeglądów okresowych stanu technicznego budynku.

W Ośrodku Kultury nie w pełni prawidłowo prowadzono gospodarkę finansową⁶ oraz niepoprawnie ewidencjonowano i inwentaryzowano materiały biblioteczne. Gospodarka finansowa prowadzona była w oparciu o plany finansowe, w których uwzględniono wszystkie źródła przychodów z działalności, w tym dotacje podmiotowe od Organizatora oraz dotacje celowe. Kwoty dotacji (na zakup książek) zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i w wysokościach wskazanych w planach finansowych oraz prawidłowo rozliczone. Nieprawidłowości w obszarze finansowym dotyczyły braku aktualizacji polityki rachunkowości, wbrew art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości ustawy o rachunkowości⁷, sporządzania planów finansowych, niezawierających części elementów wymaganych art. 31 ufp⁸, nieuwzględnienia w sprawozdaniu Rb-N części należności ujętych jednocześnie w ewidencji księgowej, co było wbrew zasadom określonym w § 14 rozporządzenia w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych⁹. Ponadto naruszone zostały zasady opisu dowodów księgowych, określone w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości. W Bibliotece nie dolożono także należytej staranności przy inwentaryzacji części zakupionych książek, bowiem dokonywano jej jeszcze przed faktycznym wpisaniem woluminów do księgi inwentarzowej. Z kolei ewidencja zakupionych książek nie była prowadzona na bieżąco – w skrajnych przypadkach proces wpisu do księgi inwentarzowej trwał blisko trzy miesiące. Ponadto, wbrew rozporządzeniu w sprawie sposobu ewidencji

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zw. dalej Biblioteką.

⁶ Biblioteka nie posiadała odrębnej księgowości.

⁷ Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.; Dz.U. z 2023 r. poz. 120; zw. dalej ustawą o rachunkowości.

⁸ Ustawa o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r.; Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.; zw. dalej ufp.

⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych z dnia 17 grudnia 2020 r.; Dz.U. z 2023 r. poz. 652; zw. dalej rozporządzeniem w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych.

materiałów bibliotecznych¹⁰, w Bibliotece nie ustalono i nie sporządzono Zestawienia liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych oraz Zestawienia ubytków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i realizacja zadań w zakresie zaspokajania potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa i upowszechniania wiedzy oraz kultury

Opis stanu faktycznego

Uchwałą nr VIII/42/91 Rady Gminy w Domaniewicach z dnia 21 sierpnia 1991 r. Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Domaniewicach przekształcone zostały w Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Domaniewicach, a następnie jednostce tej na mocy uchwały Rady Gminy nr XXXIV/168/02 z dnia 26 kwietnia 2002 r. nadano nazwę Gminny Ośrodek Kultury w Domaniewicach.

(akta kontroli str. 10-16)

1. Zadania Biblioteki – działającej przy Ośrodku Kultury – określał § 9 pkt 2 Statutu Ośrodka Kultury¹² oraz § 7 pkt 3 regulaminu organizacyjnego Ośrodka Kultury¹³. Z ww. dokumentów wynikało, że do zadań Biblioteki należało, m.in. gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, badanie potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy Domaniewice, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej.

(akta kontroli str. 17-27)

W okresie objętym kontrolą, Biblioteka realizowała swoje zadania statutowe poprzez m.in.: gromadzenie i katalogowanie oraz przechowywanie materiałów bibliotecznych, gromadzenie piśmiennictwa i materiałów dokumentujących gminny dorobek sakralny, kulturalny i historyczny; wypożyczanie zbiorów bibliotecznych na zewnątrz, wymianę biblioteczną, badanie potrzeb czytelników, udostępnianie miejsc do przeglądania prasy i korzystania z komputerów na miejscu, udostępnianie bazy danych i zaspokajanie potrzeb informacyjnych, popularyzowanie książek oraz czytelnictwa. Współpracowała również z instytucjami z terenu Gminy Domaniewice oraz współuczestniczyła w organizacji imprez kulturalnych.

W Bibliotece w celu szczegółowego ewidencjonowania materiałów bibliotecznych, opracowywania i ich udostępniania wykorzystywany był system SOWA. Prowadzono również sumaryczną ewidencję wpływów materiałów bibliotecznych.

(akta kontroli str. 17-26, 197, 252-338, 667-683, 689-693)

2. „Księga rejestrowa instytucji kultury”¹⁴ prowadzona była przez Organizatora według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru instytucji kultury¹⁵.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych z dnia 29 października 2008 r.; Dz.U. Nr 205, poz. 1283, zw. dalej rozporządzeniem w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Uchwała nr XXIII/144/13 Rady Gminy Domaniewice z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie nadania statutu Gminnemu Ośrodkowi Kultury w Domaniewicach.

¹³ Wprowadzony zarządzeniem nr 12/2019 Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach z dnia 27 grudnia 2019 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach.

¹⁴ Zw. dalej Rejestrem.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury; Dz.U. z 2012 r. poz. 189, zw. dalej rozporządzeniem w sprawie sposobu prowadzenia rejestru instytucji kultury.

Jak wyjaśniła Dyrektor, wpisy do Rejestru dokonywane były z urzędu.

(akta kontroli str. 5-9, 252-258)

3. W okresie objętym kontrolą obowiązywał – nadany przez Dyrektor – regulamin korzystania ze zbiorów Biblioteki¹⁶, zgodnie z art. 14 ust. 4 ustawy o bibliotekach. W regulaminie określono zasady dotyczące, m.in. prawa korzystania z Biblioteki, w tym wypożyczania materiałów bibliotecznych, ich zwrotu oraz udostępniania zbiorów w czytelni Biblioteki, a także usług reprograficznych.

Określono również – wskazane w art. 14 ust. 2 pkt. 2, 4, 5 ustawy o bibliotekach – rodzaje opłat i ich wysokość, tj. koszty upomnienia pisemnego zgodnie z aktualną opłatą za usługę pocztową, wysokość opłat za przetrzymanie zbiorów ponad wyznaczone terminy¹⁷, za zgubienie, zniszczenie lub uszkodzenie zbiorów¹⁸ oraz opłat za usługi reprograficzne¹⁹.

Wysokość opłaty za usługi reprograficzne nie przekraczała kosztów wykonania usługi, przy uwzględnieniu kosztu tonerów drukarki oraz kosztu papieru.

(akta kontroli str. 28-40, 252-261)

4. W okresie objętym kontrolą w Bibliotece zatrudniona była jedna osoba (jeden etat) na stanowisku animator kultury – starszy bibliotekarz, posiadająca odpowiednie wykształcenie zawodowe. Opracowano dla niej zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności obejmujący zadania związane, m.in. z funkcjonowaniem Biblioteki. W latach 2021-2023 (do czerwca) ukończyła łącznie 10 szkoleń (z zakresu, m.in. kompetencji medialnych, systemu bibliotecznego ALMA, katalogowania w SOWIE, zakupu nowości bibliotecznych, rozwoju usług bibliotecznych w systemie SQL)²⁰.

W latach 2021-2023 (do 30 września) nie zatrudniono nowej osoby do pracy w Bibliotece. Podczas nieobecności bibliotekarza zastępował go pracownik Ośrodka Kultury, posiadający ukończony kurs z zakresu bibliotekoznawstwa.

W okresie objętym kontrolą w Bibliotece nie funkcjonowały zasady podnoszenia kwalifikacji, gdyż – jak wyjaśniła Dyrektor – bibliotekarz na bieżąco korzystał z dostępnych szkoleń, posiadał odpowiednie wykształcenie kierunkowe oraz wieloletnie doświadczenie zawodowe.

(akta kontroli str. 41-48, 239-251, 384-391)

5. Według danych wskazanych w sprawozdaniu K-03:

- a. na koniec grudnia 2021 r. w Bibliotece zarejestrowanych było 434 użytkowników aktywnie wypożyczających. Natomiast na koniec 2022 r. liczba ta wzrosła do 505 czytelników (tj. o 16,3% w porównaniu z poprzednim rokiem). W ciągu 2021 r. Bibliotekę odwiedziło 6.214 osób, a w 2022 r. – 7.888 osób (co stanowiło wzrost o 26,9%). Na koniec grudnia 2022 r. aktywnie wypożyczających użytkowników w grupie wiekowej:
 - do 5 lat było 36 aktywnych użytkowników, tj. więcej o 21 osób w stosunku do 2021 r. (wzrost o 140%),
 - od 6 do 12 lat było 118 aktywnych użytkowników, tj. więcej o 34 osoby w stosunku do 2021 r. (wzrost o 40,5%),
 - od 13 do 15 lat było 45 aktywnych użytkowników, tj. więcej o siedem osób w stosunku do 2021 r. (wzrost o 18,4%),

¹⁶ Zarządzenie nr 5/10 Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury z dnia 23 lipca 2010 r. w sprawie regulaminu biblioteki, ze zm.

¹⁷ Biblioteka nie pobiera opłat za niezwrócone w terminie wypożyczone materiały biblioteczne.

¹⁸ Np. czytelnik zobowiązany jest wpłacić ekwiwalent pieniężny w wysokości aktualnej ceny rynkowej zgubionej/zniszczonej książki, czy odkupić inny tytuł (o nie mniejszej wartości rynkowej) wskazany przez bibliotekarza.

¹⁹ Zarządzenie nr 7/2019 Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach z dnia 6 września 2019 r. w sprawie ustalenia odpłatności za korzystanie z pomieszczeń i wyposażenia Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach oraz usługi kserograficzne i zajęcia stałe.

²⁰ W 2021 r. zrealizował 44 godz. szkolenia, w 2022 r. – 1,45 godz. szkolenia, a w 2023 r. – osiem godz.

- od 16 do 19 lat było 35 aktywnych użytkowników, tj. więcej o 12 osób w stosunku do 2021 r. (wzrost o 52,2%),
- od 20 do 24 lat było 17 aktywnych użytkowników, tj. więcej o dwie osoby w stosunku do 2021 r. (wzrost o 13,3%),
- od 24 do 44 lat było 125 aktywnych użytkowników, tj. mniej o sześć osób w stosunku do 2021 r. (spadek o 4,6%),
- w grupie 45-60 lat było 69 aktywnych użytkowników, tj. więcej o cztery osoby w stosunku do 2021 r. (wzrost o 6,1%),
- w grupie powyżej 60 lat było 60 aktywnych użytkowników, tj. mniej o trzy osoby w stosunku do 2021 r. (spadek o 4,8%).

(akta kontroli str. 50-74)

b. Na koniec grudnia 2022 r. w grupie zajęcia:

- wśród osób uczących się było 232 aktywnych wypożyczających użytkowników, tj. więcej o 47 osób w stosunku do 2021 r. (wzrost o 25,4%),
- wśród osób pracujących było 162 aktywnych wypożyczających użytkowników, tj. więcej o cztery osoby w stosunku do 2021 r. (wzrost o 2,5%),
- wśród pozostałych było 111 aktywnych wypożyczających użytkowników, tj. więcej o 20 aktywnych użytkowników (wzrost o 22%).

(akta kontroli str. 50-74, 218-238)

c. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. z Biblioteki w ciągu roku:

- wypożyczono na zewnątrz łącznie 8.653 książki, tj. więcej o 515 wypożyczeń w porównaniu do 2021 r. (wzrost o 6,3%),
- nie udostępniono żadnej książki na miejscu (w 2021 r. udostępniono jedną książkę),
- wypożyczono na zewnątrz 433 czasopisma nieoprawne, tj. więcej o 246 w porównaniu do 2021 r. (wzrost o 131,5%),
- udostępniono na miejscu 190 czasopism nieoprawnych, tj. więcej o pięć w stosunku do 2021 r. (wzrost o 2,7%).

Według stanu na 30 września 2023 r. (na podstawie systemu SOWA) zarejestrowanych było 525 czytelników, wypożyczeń – 7.547 woluminów (w tym prolongat), odwiedzin czytelników – 3.254.

W latach 2021-2023 Biblioteka nie wypożyczała na zewnątrz zbiorów specjalnych (w tym audiowizualnych, np. audiobooków) oraz kopii materiałów oryginalnych.

Rozbieżność części danych zamieszczonych w sprawozdaniu K-03 z danymi wynikającymi z systemu SOWA oraz z danymi ujętymi w sprawozdaniach z działalności Biblioteki opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 50-74, 218-238, 768-771)

W ciągu 2021 r. użytkownicy Biblioteki posiadający kody dostępu do aplikacji Legimi²¹ zalogowali się do tej aplikacji 174 razy i pobrali z niej 332 książki.

W sprawozdaniu K-03 za 2022 r. nie wykazano liczby logowań do aplikacji i liczby pobranych dokumentów, co szerzej opisano w punkcie 9 niniejszego Obszaru.

(akta kontroli str. 50-74, 218-238)

W okresie objętym kontrolą Biblioteka: brała udział w kolejnych edycjach ogólnopolskiej akcji promującej czytelnictwo „Mała książka – wielki człowiek”, promowała książki autorstwa jednego z mieszkańców Gminy Domaniewice, w ramach wydarzenia „Domaniewicka majówka” przy współpracy z Urzędem Gminy

²¹ Program komputerowy (w rozumieniu prawa autorskiego) i inne powiązane z nim utwory (takie jak graficzny interfejs), dzięki którym Użytkownik może czytać, słuchać lub w inny sposób zapoznać się z Publikacjami elektronicznymi i korzystać z innych funkcji Serwisu: <https://files.legimi.com/static/terms/pl/regulamin-swiadczenia-uslug.pdf>

w Domaniewicach, organizowała spotkania z autorami książek, organizowała zabawy i gry planszowe (np. przed zajęciami Zespołu Pieśni i Tańca „Kalina”). Zorganizowała spotkanie autorskie z mistrzem Zimowych Igrzysk Olimpijskich, promujące książkę o jego życiu prywatnym, zawodowym i treningach. W 2022 r. Biblioteka włączyła się w ogólnopolską akcję promującą czytelnictwo – IX Narodowe czytanie.

Ponadto organizowała cykliczne wystawy ilustracji książki „Mapy”, w których udział brały dzieci z przedszkola i szkół podstawowych z terenu Gminy Domaniewice, współorganizowała zajęcia plenerowe – patriotyczny rajd rowerowy połączony z wykładem miłośników historii.

W ramach zaspokajania potrzeb czytelniczych, Biblioteka organizowała wystawy stacjonarne (np. „Miłość zaklęta w słowie”, „Patroni roku 2021”, „Czarnobyl i katastrofa, której nie da się zapomnieć”) popularyzujące nowości książkowe dla dorosłych, w tym książki zakupione na życzenie czytelników oraz wystawy w mediach społecznościowych, np. z okazji Międzynarodowego Dnia Pisarza, prowadziła też akcję bookcrossing²². Promowała (również w Internecie) książki nagrodzone nagrodami Ryszarda Kapuścińskiego i NIKE w ramach cyklu „Biblioteka poleca”, wizytowała podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Woli Zbrożkowej. Badanie potrzeb czytelniczych polegało na zbieraniu propozycji zakupu poszczególnych tytułów książek od czytelników.

(akta kontroli str. 252-258, 262-338)

6. W okresie objętym kontrolą Biblioteka:

- dostosowała godziny pracy do potrzeb środowiska lokalnego: trzy razy w tygodniu dostępna była w godz. 8.00-16.00, a dwa razy w tygodniu – w godz. 10-19.00 oraz w niektóre soboty – w godz. 9.00-13.00,
- umożliwiła korzystanie z komputerów: posiadała cztery komputery podłączone do sieci internetowej, z tego trzy przeznaczone dla użytkowników,
- nie posiadała zainstalowanego programu do czytania książek elektronicznych,
- nie zapewniła możliwości korzystania ze zbiorów bibliotecznych osobom z dysfunkcjami wzroku, słuchu, ruchu,
- jej powierzchnia użytkowa wyniosła 132 m².

(akta kontroli str. 50-74, 155-177, 667-683)

W okresie objętym kontrolą Biblioteka propagowała czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży. W tym celu m.in. prowadziła lekcje biblioteczne dla najmłodszej grupy czytelników²³ w zakresie poznania zasad działania Biblioteki, w tym wypożyczania książek oraz korzystania z katalogu on-line, a także wizytowała uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Domaniewice. Organizowała wystawy książek adresowane dla najmłodszych grup czytelników oraz coroczne plebiscyty „Najlepszy czytelnik roku”. W Bibliotece najmłodszy czytelnicy mogli obchodzić światowy Dzień Pluszowego Misia, podczas którego czytano książki dla dzieci i młodzieży.

Biblioteka propagowała też rozwijanie zdolności recytatorskich i wrażliwości na słowo poprzez współorganizację gminnych konkursów recytatorskich adresowanych do uczniów klas IV-VII Szkoły Podstawowej w Domaniewicach i w Skaratkach, seansów kinowych połączonych z odwiedzinami w Bibliotece. Współpracowała też z Policją w ramach ogólnopolskiej akcji „Noc bibliotek” organizując wieczór detektywistyczny oraz tematyczną wystawę książek (akcja adresowana była do dzieci w wieku 7-12 lat), a także współorganizowała spotkania z historykami w ramach projektu „Aktywnie i folkowo”. Przy współudziale stowarzyszenia „Aktywny Senior” z Domaniewic zorganizowała prelekcje historyczne.

(akta kontroli str. 49, 51-60, 64-72, 105-154, 178-217, 252-258, 315-328)

²² Akcja polegająca na pozostawieniu przeczytanej książki w wyznaczonym miejscu publicznym po to, by znalazca mógł ją przeczytać i przekazać kolejnej osobie.

²³ Dla dzieci z przedszkola, uczniów klas 0-4 szkół podstawowych z terenu Gminy Domaniewice.

7. W okresie objętym kontrolą Biblioteka, w ramach zwiększenia posiadanych zbiorów i poszerzenia oferty dla swoich czytelników oraz w zakresie budowy zasobów hybrydowych i rozwoju e-usług:

- wniosowała i otrzymała dotacje podmiotowe od Organizatora oraz dotacje celowe na zakup książek, co szerzej opisano w obszarze III niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- oferowała darmowe kody do e-booków i audiobooków w ramach aplikacji Legimi,
- przystąpiła do Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA umożliwiającej korzystanie ze zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej z różnych dziedzin wiedzy oraz najnowszych publikacji, objętych prawami autorskimi,
- podpisała umowę z Depozytem Bibliotecznym na dostęp do książek niedostępnych w obrocie handlowym za pośrednictwem aplikacji elektronicznej,
- przyłączyła się do kampanii „Mała książka – Wielki człowiek”, adresowanej do najmłodszych czytelników, dzięki której – zdaniem Dyrektora – nastąpił wzrost w tej grupie czytelników (tj. w 2021 r. zapisanych do Biblioteki było 95 dzieci, w 2022 r. – 148 dzieci, w 2023 r. I półrocze – 149 dzieci).

Ponadto czytelnicy mieli dostęp do katalogów on-line Biblioteki oraz katalogu rozproszonego powiatu łowickiego, posiadali dostęp do systemu bibliotecznego SOWA, w ramach którego czytelnik posiadający konto mógł zamówić książki przez Internet, rezerwować je, czy prolongować. Posiadali również dostęp do ogólnopolskiego portalu w.bibliotece.pl²⁴ oraz do strony „Wolne Lektury”.

(akta kontroli str. 61-62, 73-74, 252-361)

8. W okresie objętym kontrolą Biblioteka współpracowała z instytucjami kultury, tj. muzeami – w zakresie organizowania zajęć dla dzieci, w tym m.in. spotkania z bohaterami książek dla dzieci; teatrami – w zakresie współorganizacji spektakli dla dzieci oraz uczestnictwa dzieci w spotkaniach autorskich; innymi Ośrodkami Kultury – w zakresie wymiany doświadczeń w ramach projektu „Międzyregionalne wędrówki z tańcem, śpiewem i muzyką”, „EtnoPolska” – edycja 2022. Współpracowała również z innymi bibliotekami gminnymi i powiatowymi w ramach wymiany doświadczeń i organizowania spotkań autorskich dla dzieci (przedszkolaki oraz klasy 1-3), wypożyczeń międzybibliotecznych, czy inicjowania wystaw autorskich. Prowadziła również wywiady z bibliotekami szkolnymi Gminy Domaniewice w zakresie aktualnie obowiązujących lektur szkolnych, co – jak wyjaśniła Dyrektorka – pomogło wzbogacić i dostosować księgozbiór do potrzeb dzieci i młodzieży.

Biblioteka – jak wyjaśniła Dyrektorka – nie była pod nadzorem archiwalnym.

(akta kontroli str. 252-258, 262-338)

W okresie objętym kontrolą – jak wyjaśniła Dyrektorka – Ośrodek Kultury nie zawierał umów, porozumień na realizację imprez kulturalnych z innymi instytucjami kultury; współpraca odbywała się po porozumieniu telefonicznym lub mailowym.

(akta kontroli str. 666)

9. Biblioteka corocznie przekazywała do Głównego Urzędu Statystycznego roczne sprawozdania K-03 w dniu 31 stycznia 2022 r. za 2021 r. oraz 6 lutego 2023 r. za 2022 r.

Ujmowanie w sprawozdaniach K-03 części danych, które były rozbieżne z danymi wskazanymi w sprawozdaniach z działalności Biblioteki, w sprawozdaniach

²⁴ Umożliwiał przeszukiwanie zbiorów bibliotek prezentowanych w serwisie, grupowanie różnych wydań tego samego dzieła, dyskusję z innymi czytelnikami.

z działalności Ośrodka Kultury oraz w systemie SOWA opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 50-74, 105-154)

10. W okresie objętym kontrolą przy Bibliotece nie działała rada biblioteczna oraz inny organ o charakterze doradczym i opiniodawczym.

(akta kontroli str. 252-258)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Bibliotece opracowano dokumentację w zakresie sprawozdawczości w sposób nierzetelny, gdyż część danych zawartych w sprawozdaniach K-03 za 2021 r. i 2022 r. było rozbieżnych z danymi ujętymi w systemie SOWA oraz danymi ujętymi w sprawozdaniach z działalności Biblioteki, jak również w sprawozdaniach opisowych z działalności Ośrodka Kultury. I tak:

za 2021 r.:

- a. w K-03 wskazano udostępnienie jednej książki na miejscu oraz 187 wypożyczeń na zewnątrz czasopism nieoprawnych, a w sprawozdaniu z działalności Biblioteki wykazano odpowiednio 0 i 185. W konsekwencji nieprawidłowo wskazano ogólną liczbę wypożyczeń/udostępnień. Udostępnienia jednej książki w 2021 r. nie uwzględniono również przy porównaniu do 2020 r.,
- b. w K-03 nie wskazano żadnej działalności Biblioteki, w tym m.in. imprez stacjonarnych i on-line, czy szkoleń, lekcji bibliotecznych i zajęć edukacyjnych, natomiast w sprawozdaniu z działalności Biblioteki wskazano, że takich imprez odbyło się 110 (w tym niektóre – on-line), w których uczestniczyło 2.973 lub 3.356 osób²⁵. Wskazano również jedną lekcję biblioteczną, podczas gdy faktycznie nie przeprowadzono żadnej takiej lekcji,
- c. w K-03 wskazano 44 godziny doskonalenia zawodowego bibliotekarza, natomiast w sprawozdaniu z działalności Biblioteki nie ujęto jednego ze szkoleń (w którym bibliotekarz faktycznie brał udział²⁶),

za 2022 r.:

- d. w K-03 oraz w sprawozdaniu z działalności Biblioteki wykazano brak udostępnienia książek na miejscu, zaś w zakresie wypożyczenia na zewnątrz wykazano 8.653 książki, natomiast wg systemu SOWA udostępniono 179 wypożyczeń na miejscu oraz 8.474 wypożyczenia na zewnątrz (w tym 381 prolongat),
- e. w K-03 nie uwzględniono żadnych szkoleń doskonalenia zawodowego bibliotekarza, podczas gdy pracownik Biblioteki uczestniczył w szkoleniu kierunkowym (Academica – wypożyczalnia międzybiblioteczna, 10.02.2022). W sprawozdaniu z działalności Biblioteki wykazano natomiast inne szkolenie „Kompetencje medialne”,
- f. w K-03 nie wykazano żadnego szkolenia bibliotecznego, w sprawozdaniu z działalności Biblioteki wykazano natomiast cztery szkolenia dla 79 osób, podczas gdy faktycznie szkoleń odbyło się pięć dla 97 osób,
- g. w K-03 oraz w sprawozdaniu z działalności Biblioteki wskazano 93 imprezy organizowane przez Bibliotekę, a faktycznie odbyło się ich 107.

Dyrektor wyjaśniła, że wskazane różnice wynikały z omyłkowego ujęcia danych, spowodowane były błędem rachunkowym, pominięciem rubryk w sprawozdaniach, czy nieuwzględnieniem woluminów. Wyjaśniła ponadto, że książki z sygnaturą

²⁵ W sprawozdaniu w części IV „Odwiedziny w Bibliotece tabela zmian” podano 2.973 uczestników, a w załączniku nr 4 – 3.356 uczestników.

²⁶ Szkolenie z zakresu systemu bibliotecznego ALMA.

czytelnia wypożyczane były na zewnątrz, natomiast system SOWA ich nie wykazał, a zmiana i błąd w nazwie zbioru nastąpiła po remoncie Biblioteki likwidującym czytelnię; wówczas książki z czytelni udostępniono czytelnikom na zewnątrz.

W trakcie trwania kontroli Dyrektor podjęła działania, aby zbiór z sygnaturą „czytelnia” włączyć do zbioru „wypożyczalnia”.

(akta kontroli str. 51-60, 64-72, 105-154, 178-251, 667-683, 766-767)

OCENA CZĄSTKOWA

Biblioteka aktywnie realizowała swoje zadania statutowe w zakresie m.in. zaspokajania potrzeb oświatowych i informacyjnych, organizowania i współorganizowania wspólnie z innymi ośrodkami kultury, muzeami, ośrodkami dydaktycznymi imprez kulturalnych, propagowała czytelnictwo, zwiększała posiadane zbiory i poszerzała ofertę dla czytelników. Dzięki tym działaniom w latach 2021-2022 odnotowała wzrost użytkowników aktywnie wypożyczających zbiory biblioteczne. Dokumentacja sprawozdawcza dotycząca funkcjonowania Biblioteki sporządzana była w sposób nierzetelny, a dane w niej zawarte były niezgodne ze stanem rzeczywistym.

OBSZAR

2. Gromadzenie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych

Opis stanu faktycznego

1. Według sprawozdania K-03:

- na koniec 2021 r. Biblioteka dysponowała 15.573 książkami (w ciągu roku zakupiła 613 książek), 14 tytułami czasopism prenumerowanych oraz innymi zbiorami elektronicznymi (pakiet pięciu kodów warunkujących dostęp do publikacji elektronicznych w Legimi: ebooki i audiobooki, na zakup których wydatkowała 1.050 zł). W 2021 r. z ewidencji nie zdjęła żadnej książki,
- na koniec 2022 r. Biblioteka dysponowała 15.458 książkami, dziewięcioma tytułami czasopism prenumerowanych oraz innymi zbiorami elektronicznymi (pakiet siedmiu kodów warunkujących dostęp do w Legimi, na zakup których wydatkowała 960 zł). W ciągu 2022 r. zakupiła 650 książek, a z ewidencji zdjęła 765 książek. Dane o liczbie książek zdjętych z ewidencji wskazanej w sprawozdaniu K-03 za 2022 r. były zgodne z rejestrem ubytków oraz z protokołem Komisji w sprawie ubytków z dnia 14 października 2022 r.

Na dzień 30 września 2023 r. – jak wyjaśniła Dyrektor – Biblioteka dysponowała księgozbiorem w liczbie 15.770 woluminów. Od 1 stycznia 2023 r. na stan Biblioteki wprowadzonych zostało 312 woluminów, nie zdjęto żadnego woluminu z ewidencji; zakupiono 10 pakietów kodów Legimi za kwotę 1.860 zł.

W okresie objętym kontrolą Biblioteka nie posiadała zbiorów specjalnych, zbiorów elektronicznych w postaci książek, czasopism i baz danych elektronicznych, do których biblioteka opłaciła dostęp oraz obiektów zdigitalizowanych. Ponadto nie dysponowała materiałami audiowizualnymi oraz płytami.

Rozbieżne dane w zakresie stanu księgozbioru (w tym pakietu Legimi) wykazane w sprawozdaniach K-03, w sprawozdaniach z działalności Biblioteki, w sprawozdaniach opisowych z działalności Ośrodka Kultury oraz w systemie SOWA opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 50-74, 105-154, 178-238, 252-258)

Biblioteka gromadziła materiały biblioteczne dotyczące wiedzy o regionie łowickim, dokumentujące jego dorobek sakralny, kulturalny i historyczny. Posiadała również pozycje książkowe o tematyce legend, dialektów i gwary ziemi łowickiej.

Biblioteka nie opracowywała ww. materiałów bibliotecznych we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 51-60, 64-71, 155-177, 252-258, 384-390, 667-683)

2. W okresie objętym kontrolą liczba miejsc dla czytelników Biblioteki zmieniała się i wyniosła: według stanu na 31 grudnia 2021 r. – 11 miejsc, na dzień 31 grudnia 2022 r. – cztery miejsca. Według stanu na 2 listopada 2023 r. Biblioteka dysponowała ośmioma miejscami dla czytelników.

(akta kontroli str. 50-74, 155-177, 252-258)

W Bibliotece nie zapewniono miejsc dla osób z nieprawidłowościami.

(akta kontroli str. 51-60, 64-72, 155-177)

3. Z dniem 2 listopada 2020 r. w Ośrodku Kultury wprowadzona została – przez Dyrektora – do użytku wewnętrznego, Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego²⁷.

W 2020 r. i w 2021 r. pracownicy Ośrodka Kultury zostali zapoznani z jej zapisami.

(akta kontroli str. 98-103)

W ciągach komunikacyjnych budynku Ośrodka Kultury – na parterze i na I piętrze – zamontowane były oznaczenia dróg ewakuacyjnych. Oznaczenia były trwałe, oświetlone, dobrze widoczne i łatwo dostępne.

Drzwi stanowiące wyjście awaryjne budynku otwierały się na zewnątrz, zgodnie z § 236 ust. 4 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki²⁸. Szerokość drzwi ewakuacyjnych, stanowiących wyjście z budynku była większa niż szerokość biegu klatki schodowej, zgodnie z § 239 ust. 4 ww. rozporządzenia.

Brak oznaczenia dróg ewakuacyjnych w części budynku Ośrodka Kultury, w tym w Bibliotece, czy brak ogólnodostępnego planu ewakuacji opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 155-177)

W okresie objętym kontrolą w Bibliotece – jak wyjaśniła Dyrektorka – podejmowano szereg działań w celu ochrony materiałów bibliotecznych, m.in.:

- stosowano konserwację zachowawczą,
- prowadzono stały monitoring zbiorów, w celu stwierdzenia ich aktualności i użyteczności,
- wyposażono w sprzęt gaśniczy,
- zapewniono drożność kanałów wentylacyjnych,
- na podłodze położono wykładzinę z odpowiednim atestem,
- księgozbiór dodatkowo chroniony był za pomocą kraty z kłódką, znajdującą się na półpiętrze Ośrodka Kultury,
- przechowywano dokumentację biblioteczną w metalowej zamykanej szafie,
- skatalogowane książki tworzące księgozbiór on-line zabezpieczono hasłami.

(akta kontroli str. 252-258, 265)

4. W 2021 r. i w 2022 r. w Ośrodku Kultury przeprowadzone zostały okresowe kontrole przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych). Ponadto w 2022 r. przeprowadzona została okresowa roczna kontrola stanu technicznego budynku Ośrodka Kultury, w wyniku której stwierdzono brak wykonania niektórych wniosków z okresowej kontroli 5-letniej stanu technicznego budynku Ośrodka Kultury (przeprowadzonej w 2020 r.).

W 2021 r. nie została przeprowadzona okresowa kontrola roczna stanu technicznego. Brak wykonania zaleceń pokontrolnych opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 75-90)

5. Wg stanu na dzień 2 listopada 2023 r. w budynku Ośrodka Kultury znajdowały się dostępne w ogólnym miejscu Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego oraz cztery

²⁷ Instrukcja opracowana we wrześniu 2020 r. przez podmiot zewnętrzny.

²⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie; Dz. U. poz. 1225, zw. dalej rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki.

gaśnice²⁹, w tym jedna – w Bibliotece, posiadające ważne (do maja 2024 r.) badanie techniczne oraz dwa hydranty i jeden spray gaśniczy. Coroczne przeprowadzane badanie wewnętrznej sieci hydrantowej przez konserwatora hydrantów wewnętrznych nie wykazało nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 90-97)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor opracowywała dokumentację sprawozdawczą w zakresie stanu i struktury księgozbioru w sposób nierzetelny, gdyż niektóre zapisy zawarte w sprawozdaniach K-03 za 2021 r. i 2022 r. były rozbieżne z danymi ujętymi w systemie SOWA, z dokumentacją źródłową, a także z danymi zamieszczonymi w sprawozdaniach z działalności Biblioteki i w sprawozdaniach opisowych z działalności Ośrodka Kultury. I tak:

za 2021 r.

- w K-03 oraz sprawozdaniu z działalności Biblioteki ujęto 15.573 książki, w sprawozdaniu z działalności Ośrodka Kultury – 15.569 książek, natomiast w systemie SOWA – 15.570 szt.,
- w K-03 oraz w sprawozdaniu z działalności Biblioteki wskazano 613 woluminów wpływających do Biblioteki na kwotę 15.900,00 zł, zaś w systemie SOWA w raporcie „Struktura wpływu w roku 2021” ujęto 609 woluminów na kwotę 15.796,73 zł³⁰,
- w K-03 oraz w sprawozdaniu z działalności Ośrodka Kultury wskazano 14 prenumerat prasy, podczas gdy wg fiszek założonych dla poszczególnych tytułów Biblioteka prenumerowała 12 czasopism³¹,

za 2022 r.

- w K-03 oraz w sprawozdaniu z działalności Biblioteki wskazano 650 woluminów wpływających do Biblioteki na kwotę 17.770,00 zł, a w systemie SOWA w raporcie „Struktura wpływu w roku 2022” ujęto 653 woluminy na kwotę 17.779,83 zł³²,
- w K-03 oraz w sprawozdaniu z działalności Ośrodka Kultury wskazano dziewięć prenumerat prasy, podczas gdy wg fiszek założonych dla poszczególnych tytułów Biblioteka prenumerowała 13 czasopism³³,
- w K-03 nie wykazano liczby zalogowań użytkowników do aplikacji Legimi oraz liczby pobranych książek z tej aplikacji, podczas gdy w sprawozdaniu z działalności wykazano 675 takich pobrań, zaś w aplikacji Legimi – 350 zalogowań i 661 wypożyczeń.

Dyrektor wyjaśniła, że wyżej wskazane rozbieżności wynikały z błędów rachunkowych, omyłek, zagubienia fiszek prasy w czasie remontu i przenosin księgozbioru do innego pomieszczenia, czy przeoczenia.

(akta kontroli str. 51-60, 105-130, 218-238, 369-374, 667-683)

2. Dyrektor od lutego 2020 r. do 6 listopada 2023 r. nie wykonała zaleceń po przeglądach okresowych stanu technicznego budynku Ośrodka Kultury wskazanych w protokole z okresowej 5-letniej kontroli stanu technicznego z 2020 r. oraz w protokole z okresowej rocznej kontroli stanu technicznego z 2022 r. Nie oznaczono bowiem taśmą żółto-czarną stopni schodowych

²⁹ Dwie gaśnice na parterze budynku, jedna gaśnica na korytarzu I piętra i jedna – w Bibliotece.

³⁰ W raporcie „Struktura wpływu K/0001-0020/2021 ujęto natomiast 613 woluminów na kwotę 15.900 zł.

³¹ W Bibliotece brak było fiszek dla: „Focus” i „O czym lekarze Ci nie powiedzą”.

³² W raporcie „Struktura wpływu K/0001-0020/2022 ujęto natomiast 650 woluminów na kwotę 17.700 zł.

³³ Dodatkowo fiszki to: „Charaktery”, „Forum”, „Komputer świat”, „Kumpel”.

o wysokości powyżej 17,5 cm. Brak realizacji przedmiotowych zaleceń potwierdzony został podczas oględzin³⁴.

Dyrektor wyjaśniła, że wykonała zalecenia, a brak oznaczenia niektórych stopni schodowych wynikał ze starcia się dotychczasowej taśmy.

W trakcie kontroli NIK oznakowano stopnie schodowe żółto-czarną taśmą.

(akta kontroli str. 75-90, 155-177, 384-390)

3. Pomieszczenie Biblioteki nie było prawidłowo zabezpieczone przed potencjalnym zagrożeniem wewnętrznym i zewnętrznym, czym naruszono przepis § 4 ust. 2 pkt 4 lit. a) i f) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów³⁵.

W pomieszczeniu Biblioteki nie oznaczono bowiem dróg ewakuacyjnych i wyjść ewakuacyjnych na wypadek zagrożenia. Oznakowania dróg ewakuacyjnych nie umieszczono również na półpiętrze Ośrodka Kultury (na którym znajdowały się trzy pomieszczenia, w tym garderoba) oraz na klatce schodowej części Ośrodka Kultury. Ponadto w budynku Ośrodka Kultury, w tym w Bibliotece nie umieszczono ogólnodostępnego planu ewakuacji.

Przed budynkiem Ośrodka Kultury nie zapewniono oznakowania miejsca zbiórki. Dyrektor wyjaśniła, że plan ewakuacji I piętra był dostępny i znany pracownikom, na podstawie Instrukcji obowiązującej od lipca 2002 r., a częściowy brak tabliczek dróg ewakuacyjnych wynikał ze zdjęcia ich na czas remontu Biblioteki. Ponadto wyjaśniła, że obecnie zapewniono wszystkie niezbędne oznakowania.

(akta kontroli str. 155-177, 384-390)

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor co do zasady prawidłowo chroniła materiały biblioteczne. Wprowadziła do użytku wewnętrznego Instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, zapewniła wyposażenie Ośrodka Kultury w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice posiadające aktualne przeglądy, przy czym w części Ośrodka Kultury, w tym w pomieszczeniu Biblioteki Dyrektor nie umieściła ogólnodostępnego planu ewakuacji, nie wyznaczyła dróg ewakuacyjnych na wypadek zagrożenia, a przed budynkiem Ośrodka Kultury – oznakowania miejsca zbiórki. Dyrektor nie zrealizowała niektórych zaleceń pokontrolnych po przeglądach okresowych stanu technicznego budynku Ośrodka Kultury. Dokumentacja sprawozdawcza w zakresie ewidencji materiałów bibliotecznych sporządzana była w sposób nierzetelny.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Prowadzenie gospodarki finansowej

1. Z dniem 1 stycznia 2020 r. w Ośrodku Kultury została wprowadzona do użytku wewnętrznego – zarządzeniem Dyrektora – polityka rachunkowości Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach³⁶.

Wg zapisów polityki rachunkowości księgi rachunkowe Ośrodka Kultury prowadzone były przy pomocy programu komputerowego, który „zapewnia powiązanie poszczególnych zbiorów ksiąg rachunkowych w jedną całość odzwierciedlającą dziennik i księgę główną”.

Brak opisu systemu informatycznego oraz brak aktualizacji polityki rachunkowości opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 392-414)

2. W latach 2021-2023 r. na podstawie uchwał Rady Gminy Domaniewice, uchwalających budżet Gminy dla Ośrodka Kultury, zabezpieczone zostały środki finansowe – dotacje podmiotowe (rozd. 92109) w wysokości:

³⁴ Oględziny przeprowadzone w trybie art. 39 ustawy o NIK w obecności Dyrektora Ośrodka Kultury oraz bibliotekarza.

³⁵ Dz.U. z 2023 r. poz. 822

³⁶ Zarządzenie nr 13/2019 Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia zasad polityki rachunkowości Gminnego Ośrodka Kultury w Domaniewicach.

- na 2021 r.³⁷ – 645.000,00 zł, w tym na zakup książek 10.000,00 zł,
- na 2022 r.³⁸ – 675.000,00 zł, w tym na zakup książek 11.000,00 zł,
- na 2023 r.³⁹ – 820.000,00 zł, w tym na zakup książek 9.000,00 zł.

(akta kontroli str. 415-420, 423-427, 431-435)

Na lata objęte kontrolą, Dyrektor ustaliła plany finansowe Ośrodka Kultury, z zachowaniem ww. wysokości dotacji Organizatora na zakup książek, zgodnie z art. 27 ust. 3 ustawy o prowadzeniu działalności kulturalnej⁴⁰. W rocznym planie finansowym, opracowanym na każdy rok objęty kontrolą, ujęte zostały przychody i koszty, zgodnie z wymogami określonymi w art. 52 ust. 2 ufp.

Plany na 2021 r. i 2022 r. opracowane zostały po otrzymaniu informacji od Skarbnika Gminy o zabezpieczeniu środków finansowych – dotacji podmiotowej⁴¹. Zmiany planów finansowych (zmniejszenia i zwiększenia) zostały wprowadzone do tych planów stosownymi zarządzeniami Dyrektora.

Opracowane plany finansowe nie zawierały niektórych elementów wynikających z art. 31 ufp, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 421-422, 428-430, 436-446, 667-683, 763-765)

3. W strukturze planów finansowych Ośrodka Kultury wyszczególniono dwie grupy: I Przychody: z działalności bieżącej, w tym dotacje (podmiotowe i celowe) i przychody ze sprzedaży usług własnych oraz II Koszty działalności bieżącej (w tym wynagrodzenia osobowe, opłaty i składki, odpisy na ZFŚS, prace zlecone, zakup materiałów i wyposażenia, zakup książek, zakup energii, zakup usług remontowych i pozostałych, podróże krajowe).

W 2021 r.:

- dotacja podmiotowa stanowiła 91,6% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- dotacja celowa stanowiła 0,8% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- przychody ze sprzedaży usług własnych stanowiły 7,6% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- zakup książek stanowił 2,2% wszystkich kosztów poniesionych na funkcjonowanie Ośrodka Kultury,
- zakup prasy i kodów Legimi stanowił 0,4% wszystkich kosztów poniesionych na funkcjonowanie Ośrodka Kultury,

W 2022 r.:

- dotacja podmiotowa stanowiła 83,4% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- dotacja celowa stanowiła 0,8% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- przychody ze sprzedaży usług własnych stanowiły 15,8% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- zakup książek stanowił 2,2% wszystkich kosztów poniesionych na funkcjonowanie Ośrodka Kultury,
- zakup prasy i kodów Legimi stanowił 0,9% wszystkich kosztów poniesionych na funkcjonowanie Ośrodka Kultury,

³⁷ Uchwała nr XXI/131/20 Rady Gminy Domaniewice z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Domaniewice na 2021 r.

³⁸ Uchwała nr XXXII/195/21 Rady Gminy Domaniewice z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Domaniewice na 2022 r.

³⁹ Uchwała nr XLV/259/22 Rady Gminy Domaniewice z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Domaniewice na 2023 r.

⁴⁰ Ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej z dnia 25 października 1991 r.; Dz. U z 2020 r. poz. 194, ze zm.; zw. dalej ustawą o prowadzeniu działalności kulturalnej.

⁴¹ Informacja o zabezpieczeniu środków finansowych na 2021 r. – z 11 stycznia 2021 r., a na 2022 r. – 5 stycznia 2022 r.

W 2023 r. I półrocze:

- dotacja podmiotowa stanowiła 84,3% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- przychody ze sprzedaży usług własnych stanowiły 15,7% udziału w finansowaniu działalności Ośrodka Kultury,
- zakup książek stanowił 1,7% wszystkich kosztów poniesionych na funkcjonowanie Ośrodka Kultury,
- zakup prasy i kodów Legimi stanowił 1,3% wszystkich kosztów poniesionych na funkcjonowanie Ośrodka Kultury.

Dla Biblioteki nie sporządzano odrębnych planów finansowych.

(akta kontroli str. 421-422, 428-430, 436-437)

W okresie objętym kontrolą Ośrodek Kultury (w tym Biblioteka) nie ponosił wydatków majątkowych. Biblioteka nie uzyskiwała przychodów z tytułu jej funkcjonowania.

(akta kontroli str. 384-390)

4. W okresie objętym kontrolą ewidencjonowano wpływ materiałów bibliotecznych w systemie SOWA w terminie od 1 dnia do 88 dni od daty wpływu dowodu zakupu (FV VAT) z tytułu zakupu tych materiałów do Ośrodka Kultury.

Dowody wpływów przechowywane były w kolejności chronologicznej.

Brak bieżącego ewidencjonowania materiałów bibliotecznych, inwentaryzacja wpływów materiałów bibliotecznych dokonywana przed faktycznym ujęciem woluminów w księdze inwentarzowej oraz sporządzania zestawień liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych niezgodnie z obowiązującymi przepisami opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 379, 525-528, 608-611, 616-620, 663-665, 667-683, 694-765)

W 2022 r. w Bibliotece prowadzono szczegółową ewidencję ubytków, która obejmowała materiały biblioteczne wyłączane ze zbiorów Biblioteki, zgodnie z § 16 rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych oraz księgę inwentarzową, zgodnie z § 17 ust. 5 w zw. z § 10 ww. rozporządzenia.

Wg Rejestru ubytków, w 2022 r., z inwentarza Biblioteki ubyło 765 szt. książek o wartości 14.633,72 zł. Przyczyną ubytkowania było zniszczenie książek. Pozycje książkowe zdjęte ze stanu Biblioteki ujęte zostały w protokole nr 01-85 z dnia 14 października 2022 r. Komisji w sprawie ubytków dla materiałów wycofanych z księgozbioru jako „zniszczone”, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

Prowadzenie w Bibliotece zestawienia/ewidencji ubytków niezgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 375-382)

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. i 31 grudnia 2022 r. w Bibliotece ustalono wartość zbiorów bibliotecznych wykazywanych w ewidencji szczegółowej, zinwentaryzowanych na koniec 2021 r. i 2022 r., pomniejszonych – w 2022 r. – o wartość ubytków. W porównaniu tym uwzględniono stan księgozbioru na dany dzień, stan księgozbioru z dnia, wartość wpływów i wartość ubytków.

W porównaniu nie ujęto natomiast, czy i z jakimi zapisami na koncie ewidencji majątkowej dokonano porównania i uzgodnienia wartości tych zbiorów, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 659-662, 667-683)

5. W latach 2021-2023 karty księgi inwentarzowej Biblioteki, uzyskiwanej w formie wydruku z komputerowej bazy danych⁴², opatrzone były kolejnym numerem strony, a zapisy – uszeregowane według kolejnych, rosnących numerów inwentarzowych,

⁴² System informatyczny Sowa SQL.

zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych.

Dane o zakupie książek (tj. numer inwentarzowy, autor, tytuł, wydawca, wartość) zostały zaewidencjonowane w Księdze inwentarzowej zgodnie z dowodami zakupu. Wydruk kolejnych kart księgi inwentarzowej następował minimum raz w roku.

Wydruk z księgi inwentarzowej zbiorów bibliotecznych Biblioteki ewidencjonującej wpływy tych zbiorów nie zawierał informacji o sposobie/źródle nabycia materiałów włączanych do Biblioteki. Informacje te natomiast wprowadzane były przez bibliotekarza podczas tworzenia opisu bibliograficznego książki w zakładce „Zasoby”.
(akta kontroli str. 515-536, 550-658, 694-762)

W okresie objętym kontrolą w Bibliotece nie były przeprowadzane audyty, kontrole wewnętrzne, zewnętrzne dotyczące funkcjonowania Biblioteki, w tym materiałów bibliotecznych.

(akta kontroli str. 384-390)

W okresie objętym kontrolą nie zostało przeprowadzone skontrum materiałów bibliotecznych. Ostatnia taka kontrola wykonana została w 2019 r.

(akta kontroli str. 383)

6. W okresie objętym kontrolą Ośrodek Kultury – w celu prowadzenia przez niego bieżącej działalności⁴³ – otrzymał:

- dotacje podmiotowe od Organizatora w łącznej wysokości 2.160.000 zł (co szczegółowo opisano w punkcie 2 niniejszego Obszaru),
- dotacje celowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w łącznej wysokości 21.600 zł, w tym 5.900 zł – na 2021 r., 6.700 zł – na 2022 r. i 9.000 zł – na 2023 r.

Propozycja wysokości dotacji podmiotowej uwzględniona została w projektach planów finansowych sporządzanych w roku poprzednim na rok następny, a kwoty dotacji celowych – uwzględnione w zmianach tych planów.

W budżecie Gminy Domaniewice na 2021 r. i 2022 r. stosownymi uchwałami Rady Gminy Domaniewice zabezpieczono środki finansowe w wysokości wnioskowanej przez Ośrodek Kultury, natomiast na 2023 r. Ośrodkowi Kultury przyznano o 100.000 zł mniej w stosunku do zgłaszanych potrzeb.

W 2022 r. kwota dotacji podmiotowej zwiększona została – na wniosek Ośrodka Kultury – o 20.000 zł, w związku ze wzrostem wydatków na zakup węgla.

(akta kontroli str. 415-421, 423-428, 431-436, 481, 667-683)

Analiza wszystkich dotacji podmiotowych i dotacji celowej otrzymanej w 2022 r. wykazała, że Ośrodek Kultury:

- nie składał odrębnych wniosków o przyznanie dotacji podmiotowych. Poszczególne kwoty dotacji przekazywane były Ośrodkowi Kultury w miesięcznych transzach,
- złożył jeden wniosek (z dnia 30 maja 2022 r.) o udzielenie dofinansowania w 2022 r. na kwotę 6.700 zł ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025⁴⁴. Na podstawie ww. wniosku, w dniu 11 lipca 2022 r. została zawarta umowa pomiędzy Biblioteką Narodową a Ośrodkiem Kultury na udzieleniu przez Bibliotekę Narodową dofinansowania w wysokości 6.700 zł na zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych,
- ze środków dotacji podmiotowej i dotacji celowej Biblioteka wydatkowała:

⁴³ Dotacje podmiotowe przekazane z przeznaczeniem na wynagrodzenia, opłaty i składki, odpisy na ZFŚS, prace zlecone, zakup materiałów i wyposażenia, zakup książek, zakup energii, zakup usług remontowych i pozostałych, podróże krajowe.

⁴⁴ Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych, Kierunek Interwencji 1.1 Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

- w 2021 r.: łącznie 15.900 zł, w tym 10.000 zł na zakup 381 książek i 1.493,36 zł zakup prasy (w ramach dotacji podmiotowej) oraz 5.900 zł na zakup 269 książek (w ramach dotacji celowej),
 - w 2022 r.: łącznie 17.700 zł, w tym 11.000 zł na zakup 405 książek i 4.920 zł zakup prasy (w ramach dotacji podmiotowej) oraz 6.700 zł na zakup 208 książek (w ramach dotacji celowej),
 - w 2023 r. (do 30 września): 7.571 zł na zakup 369 książek i 3.956 zł zakup prasy. Do 30 września Biblioteka nie wydatkowała środków z dotacji celowej,
- w 2021 r. i w 2022 r. dotacje podmiotowe i celowe na zakup książek zostały zrealizowane w 100%, natomiast w 2023 r. (do 30 września) – w 84,1%.
 - informacje o rozliczeniu otrzymanej dotacji podmiotowej, Ośrodek Kultury przekazywał Organizatorowi wraz ze sprawozdaniami z wykonania planów finansowych, a raport końcowy z wykonania dotacji celowej – do Biblioteki Narodowej.

Rozbieżne dane liczbowe w zakresie liczby wypożyczeń za zewnątrz wskazane w raporcie końcowym z danymi wykazywanymi w innych sprawozdaniach opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 441, 443, 481-549)

Opisy wszystkich dowodów księgowych za zakup książek (FV VAT) naruszały niektóre zasady sformułowane w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 525-536, 550-658)

7. Stan należności Ośrodka Kultury wg sprawozdań Rb-N wyniósł na koniec 2021 r. – 18.591,73 zł, a na koniec 2022 r. – 41.391,35 zł i wynikał z rozliczenia z podmiotem z tytułu dostaw i usług oraz stanu środków na rachunku bankowym.

Na dzień 30 września 2023 r. stan należności wyniósł 103.101,03 zł, który wynikał ze stanu środków na rachunku bankowym oraz w kasie.

Niewykazanie części należności w sprawozdaniu Rb-N za 2021 r. i 2022 r. pomimo ujęcia ich w ewidencji księgowej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Z tytułu funkcjonowania Biblioteki, w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły należności.

(akta kontroli str. 447-449, 453-460, 464-471, 474-480)

8. Według stanu na koniec 2021 r., 2022 r. i na 30 września 2023 r. Ośrodek Kultury nie posiadał żadnych zobowiązań.

Sprawozdania Rb-Z za 2021 r., 2022 r. i za III kwartał 2023 r. sporządzone zostały terminowo, tj. odpowiednio 5 stycznia 2022 r., 27 stycznia 2023 r. i 6 października 2023 r., a następnie przekazane do Organizatora⁴⁵.

Dane w sprawozdaniach Rb-Z były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

(akta kontroli str. 447, 450-454, 456-459, 461-464, 466-470, 472-480)

9. Analiza zakupów na potrzeby Biblioteki, tj. regałów bibliotecznych (w 2021 r.) i wykonania usługi remontu pomieszczeń Biblioteki (w 2022 r.) wykazała, że:

- dla zakupów związanych z gromadzeniem materiałów bibliotecznych przez Bibliotekę, Ośrodek Kultury nie stosował ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁶, gdyż wartość zamówienia, o którym mowa w art. 11 ust. 5 pkt 2 ustawy pzp była mniejsza od kwoty 130.000 zł,
- zapytania ofertowe zostały wysłane do kilku dostawców/wykonawców,
- na dostawy/usługi została wybrana najkorzystniejsza oferta,

⁴⁵ Rb-Z za 2021 r. przekazane 11 stycznia 2022 r., za 2022 r. – w dniu 27 stycznia 2023 r., a za III kwartał 2023 r. – 10 października 2023 r.

⁴⁶ Dz. U. z 2023 r. poz.1605, ze zm.; zw. dalej ustawą pzp.

- wydatki poniesione zostały na cele i w wysokościach ustalonych w planach finansowych na dany rok,
- wydatki uzasadnione były pod względem gospodarności, celowości i legalności.

(akta kontroli str. 685, 687-688)

Dyrektor wyjaśniła, że zakupy książek w dużej sieci podyktowane były potrzebą uzupełnienia księgozbioru w nowości i kolejne części cykli poszczególnych książek (które ukazywały się dużo wcześniej niż w innych księgarniach), gdyż poszukiwane tytuły były niedostępne w innych hurtowniach. Wyjaśniła ponadto, że przy zakupach brano pod uwagę, m.in. dostępność książek poszukiwanych przez czytelników, szczególnie nowości i lektury.

(akta kontroli str. 686)

W okresie objętym kontrolą nie funkcjonowały oraz nie zostały wprowadzone do stosowania wewnętrznej procedury udzielania zamówień publicznych oraz procedury w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowych, gdyż – jak wyjaśniła Dyrektor – w Ośrodku Kultury zastosowanie miały zasady zawarte w ustawie o finansach publicznych i ustawie pzp.

(akta kontroli str. 684)

10. W Ośrodku Kultury sporządzano i zgodnie z terminami wynikającymi z art. 265 ufp przekazywano do Organizatora informacje o przebiegu wykonania planu finansowego za I półrocze każdego roku objętego kontrolą (tj. do 31 lipca) oraz sprawozdania roczne z wykonania planu finansowego (tj. do 28 lutego roku następującego po roku budżetowym).

W sprawozdaniach wielkości przychodów i kosztów ujęto w wysokościach wskazanych w planach finansowych po zmianach sporządzonych w połowie każdego roku.

Nieprawidłowe sporządzanie sprawozdań z wykonania planów finansowych zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 439-445)

11. W okresie objętym kontrolą, pomieszczenie Biblioteki nie było podnajmowane, użyczane oraz dzierżawione innym podmiotom. Biblioteka nie użyczała również nieodpłatnie swojego majątku rzeczowego.

Dyrektor wyjaśniła że, Organizator zapewnił właściwe warunki lokalowe, finansowe i wyposażenie Biblioteki, w tym dostępność komputerów oraz wysokość dotacji gwarantującej zaspokojenie potrzeb czytelnicznych oraz rozwój Biblioteki, co zostało opisane w punkcie 6 obszaru I i punktach 1, 2 obszaru II niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 155-156, 384-390, 667-683)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przyjęta w Ośrodku Kultury od 1 stycznia 2020 r. do stosowania wewnętrznej polityka rachunkowości:
 - a. nie była aktualizowana przez Dyrektora, wbrew art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości. Niektóre jej zapisy, np. w zakresie zasad ustalania wyniku finansowego sporządzone były w oparciu o przepisy obowiązujące w ustawie o rachunkowości w brzmieniu z 2016 r. i 2017 r., w ufp w brzmieniu z 2016 r., czy w rozporządzeniu w sprawie rachunkowości oraz planów kont w brzmieniu z 2017 r.⁴⁷.

⁴⁷ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1911).

- b. nie zawierała, wbrew art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości, opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – opisu systemu informatycznego (do księgowania oraz naliczania płac), zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji.

Dyrektor wyjaśniła, że niedopatrzenia i brak aktualizacji Polityki rachunkowości spowodowany był przeoczeniem, niemniej jednak obecnie przygotowywana jest jej aktualizacja.

(akta kontroli str. 392-414, 667-683)

2. Przekazane Organizatorowi sprawozdania Rb-N o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych za 2021 r. i 2022 r. sporządzone były nierzetelnie oraz niezgodnie z wymogami określonymi § 14 pkt 12 rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym Dane w nich zawarte nie odzwierciedlały zapisów w prowadzonych w Ośrodku Kultury księgach rachunkowych. I tak:

W przedmiotowych sprawozdaniach nie ujęto kwoty 893,77 zł (za 2021 r.) oraz 2.332,69 zł (za 2022 r.), wynikającej z rozliczenia z podmiotem z tytułu dostaw i usług (opłaty za centralne ogrzewanie). Według zestawienia obrotów i sald za ww. lata kwoty te zaksięgowane były na koncie 201 strona Wn.

Dyrektor wyjaśniła, że powyższe wynikało z błędów pojawiających się z natłoku obowiązków związanych z zakończeniem roku i jednoczesną realizacją zadań bieżących w miesiącu styczniu.

(akta kontroli str. 384-390, 448-449, 453-460, 464-471, 474-480)

3. Część planów finansowych Ośrodka Kultury nie zawierała niektórych elementów wymaganych art. 31 ufp, a które ujęte były w ewidencji księgowej, tj.:
- projekty planów finansowych sporządzone na 2021 r., 2022 r. i na 2023 r. nie zawierały stanu środków pieniężnych na początek i koniec roku, stanu należności i zobowiązań na początek i koniec roku,
 - plany finansowe (po zmianach) na 2021 r. i na 2023 r. nie zawierały stanu środków pieniężnych na początek i/lub koniec roku, stanu należności i zobowiązań na początek i koniec roku,
 - roczne sprawozdanie z wykonania planu za 2022 r. nie zawierało stanu środków pieniężnych na koniec roku, a informacja z wykonania planu finansowego za I półrocze 2023 r. – stanu środków pieniężnych na początek roku. Ponadto żadne ze sprawozdań nie zawierało stanu należności i zobowiązań na początek i koniec roku.

W konsekwencji powyższego Organizatorowi zostały przekazane niekompletne plany finansowe na poszczególne lata objęte kontrolą (oraz projekty planów) i sprawozdania z ich wykonania.

Dyrektor wyjaśniła, że powyższe wynikało z przeoczenia przepisu ufp, natomiast w planach finansowych w kolejnych latach uwzględnione zostaną wszystkie elementy wynikające z ufp.

(akta kontroli str. 384-390, 420-422, 427-430, 435-446)

4. Wszystkie objęte badaniem dowody księgowe (25), tj. FV VAT za zakup książek do Biblioteki⁴⁸ nie spełniały wymogów określonych w art. 21 i 22 ustawy o rachunkowości. I tak:
- niewłaściwie nanoszono korekty i poprawki, poprzez zamazywanie bądź skreślenie, bez parafy pracownika dokonującego tych zmian, daty poprawki oraz podpisu osoby do tego upoważnionej (10 FV⁴⁹),
 - niepoprawnie dokonywano dekretacji (brak wskazania zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca, sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych oraz brak wskazania źródeł finansowania) (22 FV)⁵⁰,
 - brak zatwierdzenia sprawdzenia dowodu księgowego pod względem merytorycznym (jedna FV)⁵¹,
 - dowody księgowe nie były opatrzone datą księgowania, przy jednoczesnym braku daty zatwierdzenia do wypłaty przez kierownika jednostki (trzy FV)⁵²,
 - dokonano sprawdzenia FV pod względem merytorycznym/formalno-rachunkowym z datą wcześniejszą niż data wpływu FV do Ośrodka Kultury (trzy FV)⁵³,
 - data zatwierdzenia do wypłaty przez kierownika jednostki była wcześniejsza niż data wpływu FV VAT do Ośrodka Kultury (dwie FV)⁵⁴.

Zadania, m.in. w zakresie organizacji, nadzoru, sprawowania kontroli nad dokumentami księgowymi oraz ich dekretacja należały do gł. księgowej, zgodnie z jej zakresem czynności, uprawnień i odpowiedzialności.

Dyrektor wyjaśniła, że powyższe spowodowane było nieuwagą, niedostosowaniem pieczęci (na której nie było daty, obecnie pieczęć została dostosowana) oraz omyłkowym zatwierdzeniem wydatku do wypłaty zanim faktura została wpisana do książki wpływów.

(akta kontroli str. 515-518, 525-528, 533-536, 550-658, 661-662, 763-765)

5. Przy ustalaniu stanu wartościowego księgozbioru na koniec 2021 r. i 2022 r. w dokumencie pn. „*Stan wartościowy księgozbioru Biblioteki w Domaniewicach na dzień...*”, wbrew obowiązкови określoneму w § 27 i § 28 pkt 2 rozporządzenia w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych, w ww. dokumentach nie ujęto informacji, czy i z jakimi zapisami ewidencji wpływów prowadzonej w Bibliotece oraz zapisami na koncie ewidencji majątkowej dokonano porównania i uzgodnienia wartości tych zbiorów.

Dyrektor wyjaśniła, że powyższe spowodowane było przeoczeniem, a stan wartościowy księgozbioru ustalono na podstawie porównania stanu konta 015 z ewidencją sumaryczną. Wyjaśniła ponadto, że rozbieżność pomiędzy dokumentacją księgową a zapisami w systemie SOWA wynika z opóźnienia wpisania kilku książek do inwentarza na przełomie lat.

(akta kontroli str. 221, 235, 537-546, 659-660, 763-765)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że wszystkie zbiory biblioteczne muszą zostać raz w roku skontrolowane przez ustalenie wartości zbiorów wykazywanej w ewidencji sumarycznej bądź szczegółowej (księga inwentarzowa) i porównanie jej z wartością wykazywaną na koncie (w przypadku Ośrodka

⁴⁸ 25 faktur za zakup książek w latach 2021-2023 (do 30 września).

⁴⁹ FV nr: 111/2022, 110/2022, 1761/55/2022/S, F/0367014/22, 93, 112/2022, F/0317665/23, F000041/23/08-85, F/0847784/21.

⁵⁰ FV nr: F/0596883/22, F/0742230/22, 111/2022, 110/2022, 4499659/2021, 3840691/2021, 179/2021, 4113580/2021, 4350393/2021, 179/2021, 1761/55/2022/S, F/0367014/22, 93, 3914389/2021, 53/05/2022, 112/2022, F/0208884/22, F/0724313/22, F/0180940, F000041/23/08-85, 0287/244/2021/S180/2021.

⁵¹ FV nr F/0208884/22.

⁵² FV proforma nr 3914389/2021, 53/05/2022, F/0208884/22.

⁵³ FV proforma nr: 4998203/20224615014/2021, 4615020/2021.

⁵⁴ FV proforma nr: 4615014/2021, 4615020/2021.

Kultury 015-1 i 015-2). W przypadku występowania zbiorów w jednostce, jest ona zobowiązana do zweryfikowania salda na koncie 015, czy wartość zbiorów wynikająca z konta odpowiada wartości w księdze inwentarzowej. Precyzyjne porównanie/uzgodnienie stanu księgozbioru powinno być więc priorytetem dla Biblioteki w kontekście wykazanych przez kontrolę NIK rozbieżności pomiędzy faktyczną ilością książek zaewidencjonowaną w księdze inwentarzowej i ich wartością ujętą w księgach rachunkowych a zaewidencjonowaniem w systemie SOWA. W raporcie pn. „Struktura wpływu w roku 2021” systemu SOWA ujęty został bowiem stan książek na kwotę 15.796,73 zł, natomiast na koncie 015-1 i 015-2 – na kwotę 15.900 zł. Analogiczna sytuacja miała miejsce w 2022 r.: wg raportu pn. „Rejestr wpływu do inwentarza w roku 2022” ujęto zakup książek na kwotę 17.779,83 zł, natomiast wg ewidencji księgowej – na kwotę 17.700 zł.

6. W okresie objętym kontrolą Biblioteka nie prowadziła na bieżąco – w systemie SOWA – szczegółowej ewidencji wpływów pozycji książkowych, co było działaniem nierzetelnym. Analiza zapisów wszystkich zakupionych książek w latach objętych kontrolą wykazała, że 959 książek (na 1.632 ogółem, tj. 58,8%) zewidencjonowano w systemie SOWA w terminie od 14 dni do 87 dni od daty wpływu książek do Biblioteki.

Zadania w zakresie obsługi systemu SOWA, dbałość o aktualne i sprawne funkcjonowanie tego systemu należało do obowiązków bibliotekarza, ujętych w zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności.

Dyrektor wyjaśniła, że bibliotekarz wpisywał książki sukcesywnie, na miarę możliwości, jednak katalogowanie książek jest bardzo pracochłonne, a opóźnienia te wiązały się z przeprowadzaniem wówczas remontem Biblioteki.

(akta kontroli str. 42-44, 694-762, 766-767)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że ewidencja materiałów bibliotecznych jest jedną z głównych czynności bibliotecznych, polegającą nie tylko na ujęciu wpływów w sposób umożliwiający identyfikację tych materiałów, ale przede wszystkim na udostępnianiu ich czytelnikom. Brak bieżącej realizacji tego zadania prowadzi do nieudostępniania pozycji czytelnikom i uniemożliwia ich wypożyczenie.

7. Inwentaryzacja obejmująca wpływy materiałów bibliotecznych prowadzona była w sposób nierzetelny, gdyż potwierdzenie jej wykonania (w postaci pieczęci⁵⁵ na poszczególnych FV VAT) przez bibliotekarza dokonane zostało przed faktycznym ujęciem woluminów w księdze inwentarzowej nr 11. I tak:
- potwierdzenia zinwentaryzowania 120 woluminów w księdze inwentarzowej bibliotekarz dokonał na dwa miesiące przed datą wpływu FV VAT do Ośrodka Kultury i faktycznym ich ujęciem w księdze inwentarzowej⁵⁶, potwierdzając jednocześnie zinwentaryzowanie innych pozycji książkowych (tj. posiadających inne numery inwentarzowe),
 - potwierdzenia zinwentaryzowania jednego woluminu w księdze inwentarzowej bibliotekarz dokonał na blisko dwa miesiące przed datą wpływu FV VAT do Ośrodka Kultury i przed faktyczną datą ujęcia w księdze

⁵⁵ Zinwentaryzowano w księdze inwentarzowej nr ..., wpl. ... na sumę ..., od nr ... do nr ..., Domaniewice, dnia ..., podpis.

⁵⁶ FV nr F/0742230/22; wpływ FV do Ośrodka Kultury – 28 listopada 2022 r., inwentaryzacja (wg daty na pieczęci) – 7 i 17 października 2022 r., a faktyczne ujęcie w księdze inwentarzowej – 12 grudnia 2022 r.

inwentarzowej⁵⁷ oraz kolejnego woluminu – dziewięć miesięcy po dacie zinwentaryzowania księgozbioru⁵⁸,

- potwierdzenia zinwentaryzowania 121 woluminów w księdze inwentarzowej bibliotekarz dokonał na dziesięć i 11 dni przed faktycznym ich ujęciem w księdze inwentarzowej⁵⁹.

Dyrektor wyjaśniła, że omyłkowo wpisano błędną datę zinwentaryzowania książek, natomiast dokonano stosownych korekt wpisów.

(akta kontroli str. 525-528, 608-611, 616-620, 694-765)

8. W okresie objętym kontrolą, wbrew obowiązкови określoneму w § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych:

- Dyrektor nie ustaliła terminów sporządzania Zestawienia liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych,
- w Bibliotece nie sporządzono Zestawienia liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych, którego wzór określony został w załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia (ust. 4).

Dyrektor wyjaśniła, że nie sporządzono zestawień zgodnie z rozporządzeniem, gdyż weryfikacja ta odbywała się na podstawie stanu wartościowego księgozbioru oraz rejestru wpływów.

(akta kontroli str. 659-660, 663, 667-683)

9. W Bibliotece, wbrew obowiązкови określoneму w § 19 ust. 1-3 rozporządzenia w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych, nie opracowano Zestawienia ubytków, według wzoru określonego w załączniku 8 do ww. rozporządzenia w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych. W Zestawieniu ubytków przedstawionym kontroli NIK ujęte zostały jedynie dane w zakresie ilości i wartości woluminów ubytkowanych. Nie wskazano natomiast wymaganych ww. przepisem terminów dokonania wpisu rejestru ubytków, rodzaju zbiorów, zakresu numeru inwentarzowego, podpisu pracownika sporządzającego zestawienie oraz podpisu kierownika.

Dyrektor wyjaśniła, że zestawienia ubytków nie prowadzono zgodnie z rozporządzeniem, gdyż prowadzono je na podstawie wydruków z systemu SOWA.

(akta kontroli str. 379, 663, 667-683)

10. Raport końcowy z realizacji dotacji udzielonej przez Bibliotekę Narodową w 2022 r. sporządzony został nierzetelnie, gdyż dane w zakresie liczby wypożyczeń na zewnątrz za 2021 r. i 2022 r. były rozbieżne z danymi ujętymi w systemie SOWA. W Raporcie końcowym ujęto bowiem 8.272 wypożyczenia na zewnątrz, a w systemie SOWA – 8.093 szt. Niezgodności dotyczyły również liczby wypożyczeń wg stanu na 31 grudnia roku poprzedzającego realizację zadania (tj. 2021 r.): w Raporcie ujęto 7.628 wypożyczenia na zewnątrz, natomiast w systemie SOWA – 7.483 wypożyczenia.

Dyrektor wyjaśniła, że liczba wypożyczeń podana do Raportu jest prawidłowa i wynikała z różnej metodologii wyliczeń. W 2022 r. w Raporcie zawarto liczbę wypożyczeń na zewnątrz (8.093), liczbę wypożyczeń z sygnaturą czytelnia (179), nie wliczono natomiast przedłużeń samoobsługowych (381), natomiast w SOWA nie ujęto wypożyczeń książek z sygnaturą czytelnia (179). W 2021 r. w Raporcie zawarto liczbę wypożyczeń na zewnątrz (7.628), liczbę wypożyczeń z sygnaturą czytelnia (145), nie wliczono natomiast przedłużeń

⁵⁷ FV nr F/0180940/23; wpływ FV do Ośrodka Kultury – 22 marca 2023 r., inwentaryzacja (wg daty na pieczęci) – 29 marca 2023 r., a faktyczne ujęcie w księdze inwentarzowej – 29 stycznia 2023 r.

⁵⁸ FV nr F/0180940/23; wpływ FV do Ośrodka Kultury – 22 marca 2023 r., inwentaryzacja (wg daty na pieczęci) – 29 marca 2023 r., a faktyczne ujęcie w księdze inwentarzowej – 29 grudnia 2023 r.

⁵⁹ FV nr F/0724313/22; wpływ FV do Ośrodka Kultury – 23 listopada 2022 r., inwentaryzacja (wg daty na pieczęci) – 9 grudnia 2022 r., a faktyczne ujęcie w księdze inwentarzowej – 19 i 20 grudnia 2022 r.

samoobsługowych (510), a z kolei w SOWA nie ujęto wypożyczeń książek z sygnaturą czytelni (145) i prolongat czytelników (510).

(akta kontroli str. 64-72, 105-154, 178-188, 227, 232, 499-512, 667-683)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że według systemu SOWA w 2022 r. liczba wypożyczeń na zewnątrz (8.093) i liczba prolongat (381) wyniosła łącznie 8.474 wypożyczenia na zewnątrz. Analogicznie, w 2021 r. – wg systemu SOWA w 2021 r. liczba wypożyczeń na zewnątrz (7.483) i liczba prolongat (510) wyniosła łącznie 7.993 wypożyczenia na zewnątrz. Natomiast 179 i 145 odnosi się do liczby wypożyczeń na miejscu i nie może być wliczona do liczby wypożyczeń woluminów na zewnątrz, a tym samym ujęta w Raporcie w kategorii „liczba wypożyczeń na zewnątrz”, co miało miejsce w obu latach objętych kontrolą.

OCENA CZĄSTKOWA

W Bibliotece co do zasady prawidłowo prowadzono gospodarkę finansową. Sporządzone plany finansowe uwzględniały wszystkie źródła przychodów z działalności, w tym wysokość kwot dotacji otrzymanych od Organizatora i Biblioteki Narodowej. Analizowane wszystkie dotacje podmiotowe i celowa za 2022 r. zostały wykorzystane przez Bibliotekę zgodnie z przeznaczeniem i prawidłowo rozliczone pod względem finansowym. Natomiast w ujęciu merytorycznym, w raporcie końcowym z wykonania dotacji celowej błędnie wskazano liczbę wypożyczeń na zewnątrz. Inne nieprawidłowości dotyczyły niepoprawnego opracowania i braku aktualizacji przyjętych zasad polityki rachunkowości, niewykazywania stanu należności w sprawozdaniach Rb-N, pomimo ujęcia ich w księgach rachunkowych, opracowania planów finansowych niezgodnie z ufp oraz naruszenia zasad opisu dowodów księgowych, określonych w ustawie o rachunkowości. W zakresie ewidencji materiałów bibliotecznych, Biblioteka nie ewidencjonowała wpływów bibliotecznych na bieżąco, nierzetelnie porównywała zbiory biblioteczne z zapisami w ewidencji księgowej, nie sporządzała Zestawienia ubytków i Zestawienia liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych oraz niezgodnie ze stanem rzeczywistym inwentaryzowała zbiory biblioteczne.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na konieczność zwiększenia przez Panią Dyrektora nadzoru nad realizacją przez pracowników Ośrodka Kultury zadań wynikających z ich zakresów obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności. W świetle stwierdzonych nieprawidłowości, zdaniem NIK, pracownicy merytoryczni realizujący przedmiotowe zadania nie wykonywali w prawidłowy sposób swoich obowiązków.

W przypadku służb księgowych – w ocenie NIK – mógł się do tego przyczynić także brak procedur/zasad dotyczących postępowania z dowodami księgowymi, w tym obiegu, opisu i stosowanych mechanizmów kontroli dokumentów księgowych.

Wnioski pokontrolne

Ponadto przedstawia następujące wnioski:

1. zobowiązanie pracowników Biblioteki do prawidłowego, tj. zgodnego ze stanem rzeczywistym sporządzania dokumentacji sprawozdawczej, w tym w szczególności do ujmowania w sprawozdaniach Rb-N danych odzwierciedlających zapisy w prowadzonych w Ośrodku Kultury księgach rachunkowych,
2. zaktualizowanie obowiązującej w Ośrodku Kultury polityki rachunkowości, która zawierałaby wszystkie elementy wynikające z ustawy o rachunkowości,
3. zobowiązanie pracowników do sporządzania planów finansowych zawierających elementy wymagane ufp,

4. zobowiązanie pracowników do bezwzględnego stosowania zasad opisu dowodów księgowych, wynikających z ustawy o rachunkowości,
5. niezwłoczne ustalenie terminów sporządzania Zestawienia liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych, którego wymóg określony został w rozporządzeniu w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych,
6. zobowiązanie pracowników do sporządzania Zestawienia liczby i wartości zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych oraz Zestawienia ubytków, według wzorów wymaganych rozporządzeniem w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych,
7. zobowiązanie pracowników do bieżącego ewidencjonowania wpływów materiałów bibliotecznych,
8. zobowiązanie pracowników do prawidłowego inwentaryzowania zbiorów bibliotecznych ujętych w dowodach księgowych i rzetelne potwierdzanie wykonanie tej czynności,
9. zobligowanie pracowników Biblioteki i służb księgowych do ustalenia raz w roku wartości zbiorów wykazywanej w ewidencji szczegółowej z wartością wykazywaną w księgach rachunkowych, według zasad określonych w rozporządzeniu w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

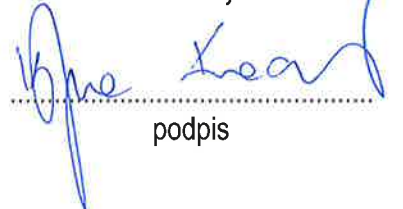
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 7⁹ stycznia 2024 r.

Kontroler

Katarzyna Kaczkowska

Doradca techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektor

Piotr Walczak

.....
podpis